

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે
સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૯૯૧૮/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના રિપોર્ટરોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને સોંપી શકાય કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર સવાલનો સમાવેશ થાય છે?	ના

=====

ચતિનકુમાર જસુભાઈ પટેલ અને ૮... અરજદાર(રો)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૨૨૦... સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં.૧-૯ તરફે વકીલ શ્રી નિખિલ એસ. કરીયલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે જી.પી./પી.પી.ને અગાઉથી નકલ મોકલવામાં આવી.

સામાવાળા(ઓ) નં.૨ તરફે વકીલ શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ સાથે એ.એસ.જી. શ્રી દેવાંગ વ્યાસ

સામાવાળા(ઓ) નં.૩-૪ તરફે વકીલ શ્રીમતી વી.ડી.નાણાવટી સાથે વકીલ શ્રી એસ.એન.શેલત

સામાવાળા(ઓ) નં.૫-૨૧૦ તરફે વકીલ સુશ્રી દિશા એન. નાણાવટી

સામાવાળા(ઓ) નં.૨૧૧-૨૨૦ તરફે વકીલ સુશ્રી અવની એચ. પંડ્યા

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે નોટિસની બજવણી કરવામાં આવી

સામાવાળા(ઓ) નં.૪ તરફે આર.પી.એ.ડી.- (એન) દ્વારા બજવણી કરવામાં આવી

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

તારીખ: ૨૨/૦૨/૨૦૧૭

CAV જજમેન્ટ

(માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી દ્વારા)

[૧] ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજ એવા અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે જેમણે પોતાનો M.B.B.S. અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો છે અને/અથવા તેઓ પોતાના ઈન્ટર્નશિપ પ્રોગ્રામમાંથી પસાર થઈ રહ્યા છે, જેમાં સામાવાળા નં.૩ – ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા ઘડવામાં આવેલા અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમો (પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ કોર્સિસ) માં

પ્રવેશને લગતા નિયમો ૨, ૩, ૪.૧ અને ૪.૩ ની બંધારણીય માન્યતા (વાયરસ) ને પડકારવામાં આવી છે. ૩ જા સામાવાળા – યુનિવર્સિટી એ ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ હેઠળ રચાયેલી એક સંસ્થા છે. ઉપરોક્ત વાદગ્રસ્ત નિયમો અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના સંચાલનના હેતુ માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની કલમ ૩૨ સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૩૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ઘડવામાં આવ્યા છે. સદર નિયમો ૨, ૩, ૪.૧, ૪.૨ અને ૪.૩ નીચે મુજબ વંચાય છે :—

“૨. નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા, નવી દિલ્હીના નિર્દેશ મુજબ, સરકારી સંસ્થા/કોલેજોમાં દરેક વિષયમાં વિવિધ અનુસ્નાતક ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોમાં શૈક્ષણિક વર્ષમાં ઉપલબ્ધ કુલ બેઠકોમાંથી ૫૦% બેઠકો સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ઓલ ઇન્ડિયા ૫૦% ક્વોટા રેન્ક મુજબ ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા સીટ્સ તરીકે ભરવામાં આવશે. બાકીની બેઠકો નિયમ ૪.૧ અનુસાર ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાંથી ઉત્તીર્ણ થતા ઉમેદવારો માટે ઉપલબ્ધ રહેશે. ગુજરાત રાજ્યની અંદરની અન્ય વૈધાનિક યુનિવર્સિટીઓમાંથી ઉત્તીર્ણ થતા વિદ્યાર્થીઓ પર નિયમ ૪.૩ અનુસાર તેમની ગુણવત્તા (મેરિટ) મુજબ વિચારણા કરવામાં આવશે.

૩. નિયમ ૨.૦ (અને નિયમ ૨.૧) પછી અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં બાકી રહેલી કુલ બેઠકોમાંથી ૫૦% (કે તેથી વધુ) બેઠકો યુનિવર્સિટીની “એડમિશન કમિટી” દ્વારા ભરવામાં આવશે.

૪.૦. પસંદગી : નિયમ ૩.૦ હેઠળની બેઠકો માટે નિયમ ૧ હેઠળ પાત્ર હોય તેવા ઉમેદવારોની પસંદગી અહીં આગળ દર્શાવ્યા મુજબ ગુણવત્તાના આધારે કેટેગરી અને સ્ટેટસ વાઈઝ કરવામાં આવશે.

૪.૧. ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થનારા ઉમેદવારોને પ્રાથમિકતા (પ્રેફરન્સ) આપવામાં આવશે.

૪.૨. રદ કરેલ છે.

જ.૩. નિયમ જ.૧ હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવેલી મેરિટ લિસ્ટ પૂર્ણ થયા પછી, ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલી અન્ય કોઈ પણ યુનિવર્સિટીમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થનારા ઉમેદવારો પર વિચારણા કરવામાં આવશે.”

[૨] ઉપરોક્ત નિયમો અનુસાર, સરકારી સંસ્થા/કોલેજોમાં દરેક વિષયમાં વિવિધ અનુસ્નાતક ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોમાં શૈક્ષણિક વર્ષમાં ઉપલબ્ધ કુલ બેઠકોમાંથી ૫૦% બેઠકો સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા સીટ્સ તરીકે ભરવામાં આવશે અને બાકીની બેઠકો યુનિવર્સિટીના નિયમોના નિયમ જ.૧ અનુસાર ભરવામાં આવશે. નિયમોના નિયમ ૩ મુજબ, અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાંની કુલ બેઠકોમાંથી બાકી રહેલી ૫૦% બેઠકો યુનિવર્સિટીની “એડમિશન કમિટી” દ્વારા ભરવામાં આવશે. નિયમોના નિયમ જ.૧ મુજબ, ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થનારા ઉમેદવારોને પ્રાથમિકતા પૂરી પાડવામાં આવી છે. નિયમોના નિયમ જ.૩ મુજબ, નિયમ જ.૧ હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવેલી મેરિટ લિસ્ટ પૂર્ણ થયા પછી, ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલી અન્ય કોઈ પણ યુનિવર્સિટીમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થનારા ઉમેદવારો પર વિચારણા કરવામાં આવશે.

[૩] અરજદારોનો કેસ નીચે મુજબ છે :-

[૩.૧] આ અરજીમાં, અરજદારોનું એવું કહેવું છે કે નેશનલ એલિજિબિલિટી એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ (NEET) એ એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે રચાયેલ છે કે અનુસ્નાતક

અને સ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે ગુણવત્તા (મેરિટ) સિવાય અન્ય કોઈ માપદંડ ન હોય. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો કે જેઓ અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માગતા વિદ્યાર્થીઓ છે તેઓ વાદગ્રસ્ત નિયમોથી પ્રભાવિત થયા છે.

[૩.૨] અરજીમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમો નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના વિવિધ ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેતા અતિ-સત્તા બહારના (અલ્ટ્રા વાયરસ) છે અને ઇન્ડિયન મેડિકલ કાઉન્સિલ એક્ટ, ૧૯૫૬ અને ઇન્ડિયન મેડિકલ કાઉન્સિલ એક્ટ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ એજ્યુકેશન રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ નો પણ ભંગ કરે છે.

[૩.૩] અરજીમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત રાજ્યમાં રાજ્યભરની વિવિધ યુનિવર્સિટીઓ સાથે સંલગ્ન મેડિકલ ફેકલ્ટીમાં અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોનું શિક્ષણ આપતી વિવિધ કોલેજો આવેલી છે. દરેક કોલેજમાં ઉપલબ્ધ અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમો માટેની કુલ બેઠકોમાંથી, ૫૦% બેઠકો ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટાના વિદ્યાર્થીઓ માટે અનામત છે અને બાકીની બેઠકો સ્ટેટ ક્વોટા માટે છે. સ્ટેટ ક્વોટાની ૫૦% બેઠકોમાં, સામાન્ય પ્રથા એ હતી કે દરેક યુનિવર્સિટી/સંસ્થા પોતાની અલગ પ્રવેશ પરીક્ષા યોજતી હતી અને આ સંસ્થાઓમાં બેઠકોની ફાળવણી તેમના પોતાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રથમ અને

દ્વિતીય યાદીમાં પ્રવેશમાં અગ્રતા મળવાના આધારે થતી હતી, જ્યારે સદર યુનિવર્સિટી/સંસ્થામાં અભ્યાસ ન કર્યો હોય તેવા કોઈ પણ વિદ્યાર્થીને ત્રીજી પ્રાથમિકતામાં પ્રવેશ મળતો હતો.

[૩.૪] મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા સ્નાતક અને અનુસ્નાતક વિદ્યાર્થીઓ માટે તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે સિંગલ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન યોજવા અંગે બહાર પાડવામાં આવેલા તારીખ ૨૧.૧૨.૨૦૧૦ અને ૩૧.૦૫.૨૦૧૨ ના નોટિફિકેશન્સનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જે નોટિફિકેશન્સને ૨૦૧૪ (૨) એસસીસી ૩૦૫ માં રિપોર્ટ થયેલ ક્રિશ્ચિયન મેડિકલ કોલેજ, વેલ્લોર અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા હતા. ઉપરોક્ત ચુકાદામાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે બહુમતી ચુકાદાથી નોટિફિકેશન્સ રદ કર્યા હતા અને ત્યારબાદ વર્ષ ૨૦૧૬ માં, મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાએ રિવ્યુ પીટિશન પસંદ કરી હતી. ૨૦૧૬ (૪) એસસીસી ૩૪૨ માં રિપોર્ટ થયેલ મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ક્રિશ્ચિયન મેડિકલ કોલેજ, વેલ્લોર અને અન્ય ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા તે સ્વીકારવામાં આવી હતી, જેના દ્વારા નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે તેના તારીખ ૧૮.૦૭.૨૦૧૩ ના અગાઉના હુકમને પરત ખેંચી લીધો (રિકોલ) હતો.

[૩.૫] વધુમાં રિટ પીટિશન નં. ૨૬૧/૨૦૧૬ માં સંકલ્પ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં, તારીખ ૨૭.૦૪.૨૦૧૬ ના હુકમ દ્વારા ((૨૦૧૬) ૭ એસસીસી ૪૮૭ માં રિપોર્ટ થયેલ), નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૬ – ૧૭ માટે MBBS અને BDS અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના હેતુ માટે NEET Examination યોજવા માટે સત્તાધિકારીઓને નિર્દેશો ઇશ્યૂ કર્યા હતા. ત્યારબાદ, મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૫૬ માં કલમ ૧૦(ડી) ઉમેરીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો જે નીચે મુજબ વંચાય છે :—

“૧૦ડી. હિન્દી, અંગ્રેજી અને એવી અન્ય ભાષાઓમાં અને એવી રીતે જે પ્રિસ્ક્રાઇબ કરવામાં આવે તે રીતે નિયુક્ત સત્તાધિકારી (ડિઝિટાઇઝેડ ઓથોરિટી) મારફતે સ્નાતક કક્ષાએ અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ તમામ તબીબી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે એક સમાન પ્રવેશ પરીક્ષા (યુનિફોર્મ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન) યોજવામાં આવશે અને ડિઝિટાઇઝેડ ઓથોરિટી ઉપરોક્ત રીતે યુનિફોર્મ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશનનું સંચાલન સુનિશ્ચિત કરશે.

શરત એ છે કે કોઈ પણ અદાલતના કોઈ પણ ચુકાદા અથવા હુકમ છતાં, આ કલમની જોગવાઈઓ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૬ – ૧૭ માટે સ્નાતક કક્ષાએ આ એક્ટ હેઠળ બનાવવામાં આવેલા કોઈ પણ રેગ્યુલેશન્સ અનુસાર યોજાયેલ યુનિફોર્મ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશનના સંબંધમાં, સ્ટેટ ગવર્નમેન્ટ સીટ્સના સંદર્ભમાં (પછી ભલે તે ગવર્નમેન્ટ મેડિકલ કોલેજમાં હોય કે પ્રાઇવેટ મેડિકલ કોલેજમાં હોય) જ્યાં તે રાજ્યએ આવી પરીક્ષા માટે પસંદગી ન કરી હોય ત્યાં લાગુ પડશે નહીં.”

[૩.૪] અરજદારોનો એવો કેસ છે કે ત્રીજા સામાવાળા – યુનિવર્સિટી પોતાની જ યુનિવર્સિટીમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થનારા વિદ્યાર્થીઓને પ્રાથમિકતા આપવા માગે છે, જે NEET યોજવાની યોજના (સ્કીમ) ની વિરુદ્ધ છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો

છે કે મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ અને પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ એજ્યુકેશન રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે NEET યોજવાનું ફરજિયાત કરે છે અને આવી પરીક્ષાનું નિયંત્રણ મિનિસ્ટ્રી ઓફ હેલ્થ એન્ડ ફેમિલી વેલફેર, ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા હસ્તક ન્યાસ થયેલ છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ અને/અથવા રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ હેઠળ એનાયત કરાયેલી કોઈ સત્તાના અભાવે, યુનિવર્સિટીઓ પાસે પ્રવેશ પ્રક્રિયામાં એવું કોઈ સ્થાન નથી કે જેથી તે પોતાની જ યુનિવર્સિટીઓના વિદ્યાર્થીઓને પ્રાથમિકતા આપી શકે. અરજીમાં જ એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ભૂતકાળમાં ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સને માન્ય અનામત પ્રથા ગણવામાં આવી હોવા છતાં, NEET સિસ્ટમ દ્વારા કોમન એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન દાખલ કરવાના પરિણામે, ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સની વિભાવના હવે ટકી શકતી નથી. અરજીમાં, ૧૯૮૪ (૩) એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં અને ૨૦૦૩ (૧૧) એસસીસી ૧૪૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સૌરભ ચૌધરી અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.

[૪] ૩ જા સામાવાળા – યુનિવર્સિટી વતી જવાબ સોગંદનામું (એફિડેવિટ ઇન રિપ્લાય) ફાઇલ કરવામાં આવ્યું છે. જવાબ સોગંદનામામાં, અરજદારો દ્વારા

કરવામાં આવેલા વિવિધ આક્ષેપોને નકારતા, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે યુનિવર્સિટી દ્વારા ઘડવામાં આવેલા ઉપરોક્ત વાદગ્રસ્ત નિયમો દ્વારા અરજદારોના કોઈ પણ કાયદાકીય કે મૂળભૂત અધિકારોનું ટૂંકાવણું (એન્થ્રિજમેન્ટ) થયું નથી. આથી અરજદારો માગ્યા મુજબના કોઈ પણ દાદ (રિલીફ) માટે હકદાર નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એ ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ હેઠળ રચાયેલી છે અને સદર યુનિવર્સિટીએ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન મેડિકલ કોલેજો માટે સ્નાતક અને અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટની કલમ ૩૨ સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૩૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નિયમો ઘડ્યા છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સદર નિયમો ૧૯૮૩ (૧) જી.એલ.આર. ૫૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ વિક્રમ શાહ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્દેશો બાદ ઘડવામાં આવ્યા છે. સ્નાતક અને અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ અંગેના આવા નિયમોમાં ત્યારબાદ ૧૯૮૪ (૩) એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદામાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશો અનુસાર સુધારો કરવામાં આવ્યો છે.

[૪.૧] મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટની કલમ ૧૦(ડી) ની જોગવાઈઓ અને વાદગ્રસ્ત નિયમોનો સંદર્ભ આપતી વખતે, એવું જણાવવામાં

આવ્યું છે કે આવા નિયમો ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓને ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ પૂરો પાડે છે. ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સનો આધાર એ છે કે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટેનો ઉમેદવાર એ ગુજરાત યુનિવર્સિટીનો મેડિકલ ગ્રેજ્યુએટ છે. ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સનો બચાવ કરવા માટે, સામાવાળા યુનિવર્સિટીએ (૧૯૭૧) ૨ એસસીસી ૨૯૩ માં રિપોર્ટ થયેલ ડી.એન. ચંચલા વિ. સ્ટેટ ઓફ મૈસુર અને અન્ય, (૧૯૮૪) ૩ એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૬ એસ.સી. ૧૮૭૭ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. દિનેશ કુમાર અને અન્ય વિ. મોતીલાલ નેહરુ મેડિકલ કોલેજ, અલ્હાબાદ અને એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૦૬૬ માં રિપોર્ટ થયેલ ગુજરાત યુનિવર્સિટી વિ. રાજીવ ગોપીનાથ ભટ્ટ અને અન્ય ના કેસોમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. (૨૦૧૩) ૧૦ એસસીસી ૨૩૭ માં રિપોર્ટ થયેલ નિખિલ હિમતાની વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તરાખંડ અને (૨૦૧૬) ૨ એસસીસી ૨૨૮ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. સંદીપ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં પણ નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.

[૪.૨] જવાબ સોગંદનામામાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે NEET સિસ્ટમ દાખલ થયા પહેલાં, ગુજરાત યુનિવર્સિટી મેડિકલ કોર્સમાં અનુસ્નાતક પ્રવેશ માટે એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન યોજતી હતી અને હવે ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાતી

આવી કસોટીના બદલે, ગુણવત્તા (મેરિટ) હવે નેશનલ એલિજિબિલિટી કમ એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ (NEET) ના આધારે નક્કી કરવાની રહે છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાઓ અનુસાર કોમન એક્ઝામિનેશન યોજવાથી ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સની અમાન્યતા તરફ દોરી જઈ શકાય નહીં. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ પાછળનો હેતુ અનુકૂળતા, ઉપયુક્તતા અને શૈક્ષણિક વાતાવરણ સાથેની પરિચિતતા છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે આવો પ્રેફરન્સ ઉચ્ચ ડિગ્રીની સક્ષમતા માટેના અભ્યાસ ચાલુ રાખવાના લાભના ફાયદાને સુનિશ્ચિત કરશે. જવાબ સોગંદનામામાં ચોક્કસપણે એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે NEET ટેસ્ટ પછી, કલમ ૧૦ડી ની જોગવાઈઓ અનુસ્નાતક કક્ષાએ જે સ્ત્રોતમાંથી પ્રવેશો આપવાના હોય તેને બાકાત રાખતી નથી. એવો પણ બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે ગુજરાત રાજ્યની તમામ વૈધાનિક યુનિવર્સિટીઓ પોતાના વિદ્યાર્થીઓ માટે ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ પૂરો પાડે છે. ગુજરાત રાજ્યની અંદરના કે ગુજરાત રાજ્ય બહારના પણ કોઈ વિદ્યાર્થીને કોઈ અન્યાય થતો નથી કારણ કે NEET મેરિટના આધારે તેમના માટે ૫૦% બેઠકો ઉપલબ્ધ છે.

[૫] મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા વતી પણ જવાબ સોગંદનામું ફાઈલ કરવામાં આવ્યું છે. મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ અને પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ એજ્યુકેશન રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ ની વિવિધ કલમોનો સંદર્ભ આપતાં,

એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે અરજદારો દ્વારા ફાઇલ કરવામાં આવેલી રિટ પીટિશન ટકે તેમ નથી કારણ કે માગવામાં આવેલી દાદ મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૫૬ અને તેના હેઠળ બનાવેલા રેગ્યુલેશન્સથી વિપરીત છે. અરજદારોની દલીલના સંદર્ભમાં, જવાબી સોગંદનામાના પેરાગ્રાફ નં.૩૧ માં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્દેશો મુજબ, શૈક્ષણિક વર્ષમાં વિવિધ અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં ઉપલબ્ધ કુલ બેઠકોમાંથી ૫૦% બેઠકો NEET (PG) – ૨૦૧૭ પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણવત્તા (મેરિટ) મુજબ ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા સીટ્સ તરીકે ભરવામાં આવશે અને ત્યારબાદ, રાજ્ય/યુનિવર્સિટીના સક્ષમ પ્રવેશ સત્તાધિકારી NEET (PG) – ૨૦૧૭ પરીક્ષામાં મેળવેલ મેરિટ મુજબ કાયદા અનુસાર વિવિધ અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં બાકીની ૫૦% બેઠકો પરના પ્રવેશની દેખરેખ રાખશે.

[૬] પક્ષકાર તરીકે જોડાયેલા ખાનગી સામાવાળાઓએ અલગ સોગંદનામું ફાઇલ કર્યું છે.

આવા સોગંદનામામાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી મહત્વની વિગતો વિનાની છે. અરજદારોએ પોતાની વર્તમાન સ્થિતિ અંગે એટલે કે તેઓ ક્યાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છે અને તેમના અધિકારનો આધાર શું છે તે અંગે કોઈ મહત્વની હકીકત જણાવી નથી. વધુમાં

એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે અરજદારો પાસે ૫૦% ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા બેઠકો સામેના સ્કોરના આધારે પ્રવેશ મેળવીને અન્ય કોઈ પણ વિદ્યાર્થીની જેમ ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા ઓફર કરવામાં આવતા અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવાની તક છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત રાજ્યમાં અનુસ્નાતક તબીબી શિક્ષણ વિવિધ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા તેમના સંબંધિત અનુસ્નાતક કેન્દ્રો મારફતે આપવામાં આવે છે અને દરેક યુનિવર્સિટી એક અલગ પરીક્ષા મંડળ (એક્ઝામિનિંગ બોડી) છે અને પોતાની સંબંધિત એકેડેમિક કાઉન્સિલ દ્વારા ઘડવામાં આવેલી શૈક્ષણિક નીતિઓ અનુસાર અભ્યાસક્રમોનું સંચાલન કરે છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત રાજ્યમાં, તમામ યુનિવર્સિટીઓ એટલે કે ગુજરાત યુનિવર્સિટી, મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને કચ્છ યુનિવર્સિટી તબીબી ક્ષેત્રે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમો ઓફર કરી રહી છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તમામ યુનિવર્સિટીઓ પોતાની યુનિવર્સિટીના ગ્રેજ્યુએટોની તરફેણમાં પ્રેફરન્સ પૂરો પાડે છે. સોગંદનામામાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પોતાની તરફેણમાં ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ પૂરો પાડવા માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા વાદ્યસ્ત નિયમો ઘડવામાં આવ્યા છે અને તે ૨૦૦૩ (૧૧) એસસીસી ૧૪૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સૌરભ ચૌધરી વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાને સુસંગત છે. છેલ્લે એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે

ઈન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ માટે વિવિધ ચુકાદાઓમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા મંજૂરી આપવાને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે NEET ના સંચાલનથી નિયમોમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા ઈન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સની બંધારણીયતા પર કોઈપણ રીતે અસર કે ફેરફાર થતો નથી.

[૭] અરજદારો વતી, પ્રત્યુત્તર સોગંદનામું (રીજોઈન્ડર) ફાઈલ કરવામાં આવ્યું છે. અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોનું પુનરાવર્તન કરતી વખતે, એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે NEET સ્કીમ અમલમાં આવતાંની સાથે જ, તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ નક્કી કરવા માટે ગુણવત્તા (મેરિટ) એ જ એકમાત્ર માપદંડ રહેશે. એવો પણ બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે NEET દાખલ કરવાને ધ્યાનમાં લેતાં, પ્રવેશ પ્રક્રિયામાં સામાવાળા યુનિવર્સિટીની કોઈ ભૂમિકા નથી અને આ રીતે, ઈન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ એ રાજ્યને ફાળવવામાં આવેલી બેઠકોનું ૧૦૦% અનામત સમાન છે, જે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ છે. પેરાગ્રાફ નં.૭ માં, એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે વર્તમાન સમયે બદલાયેલા સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં ડૉ. પ્રદીપ જૈનના કેસમાં લાગુ પાડવામાં આવેલો રેશિયો લાગુ પડશે નહીં.

[૮] અરજદારો માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી નિખિલ કારિયેલ, સામાવાળા નં.૩ અને ૪ માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી વી.ડી. નાણાવટી દ્વારા સહાયિત

વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી એસ.એન. શેલાત, ૨ જા સામાવાળા માટે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ અને ખાનગી સામાવાળાઓ માટે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા.

[૯] અરજદારો માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી નિખિલ કારિયેલે રજૂઆત કરી હતી કે નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના અગાઉના ચુકાદાઓમાં ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેક્ષરન્સને મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં, NEET દાખલ કરવાને ધ્યાનમાં લેતાં અને મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા રેગ્યુલેશન્સના બળે, યુનિવર્સિટીઓ માટે યુનિવર્સિટીના ગ્રેજ્યુએટોને પ્રેક્ષરન્સ આપવાનું પુષ્ટું નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમોમાં એનાયત કરવામાં આવેલો આવો પ્રેક્ષરન્સ ગેરકાયદેસર, મનસ્વી છે અને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ગેરંટી આપવામાં આવેલી બંધારણીય યોજનાથી વિપરીત ચાલે છે. વિદ્વાન એડવોકેટે ૧૯૮૪ (૩) એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં અને ૨૦૦૩ (૧૧) એસસીસી ૧૪૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સૌરભ ચૌધરી વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

[૧૦] બીજી તરફ, સામાવાળા – યુનિવર્સિટી માટે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી શેલાત દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારો સહિતના વિદ્યાર્થીઓ NEET પરીક્ષાની મેરિટના આધારે નિયમો અનુસાર ઉપલબ્ધ ૫૦% બેઠકોના ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટાની અંદર ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે અને વાદગ્રસ્ત નિયમો ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સના આધારે વિદ્યાર્થીઓનું વર્ગીકરણ કરીને ૫૦% ક્વોટા પૂરો પાડવામાં પ્રવેશના સ્ત્રોત તરીકે પૂરા પાડે છે. વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ એ કોઈ નવો ખ્યાલ (ફિનોમેનન) નથી અને તેને નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વિવિધ નિર્ણયોમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે જેમ કે (૧૯૭૧) ૨ એસસીસી ૨૯૩ માં રિપોર્ટ થયેલ ડી.એન. ચંચલા વિ. સ્ટેટ ઓફ મૈસુર, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૦ એસ.સી. ૮૨૦ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. જગદીશ સરન અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૦ એસ.સી. ૮૩૮ માં રિપોર્ટ થયેલ એમ.આર. મિની વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળ, (૧૯૮૪) ૩ એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૦૩) ૨ એસસીસી ૧૮૯ માં રિપોર્ટ થયેલ મેગન મલ્હોત્રા વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૬ એસ.સી. ૧૮૭૭ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. દિનેશ કુમાર અને અન્ય વિ. મોતીલાલ નેહરુ મેડિકલ કોલેજ, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૦૬૬ માં રિપોર્ટ થયેલ ગુજરાત યુનિવર્સિટી વિ. રાજીવ ગોપીનાથ ભટ્ટ અને અન્ય, (૨૦૦૩) ૧૧

એસસીસી ૧૮૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સૌરભ ચૌધરી વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૧૪) ૧૧ એસસીસી ૪૫૬ માં રિપોર્ટ થયેલ વિશાલ ગોયલ વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક અને (૨૦૧૬) ૨ એસસીસી ૨૩૮ માં રિપોર્ટ થયેલ સંજય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં.

[૧૧] અમે આગળ વધીએ તે પહેલાં, વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાની ચકાસણી કરવા માટે, સંક્ષિપ્તમાં અમે મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૫૬ અને સંબંધિત જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લઈએ છીએ જેના પરિણામે NEET પરીક્ષા યોજવામાં આવી હતી. મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૫૬ એ મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાની પુનઃરચના કરવાના અને ઇન્ડિયન મેડિકલ રજિસ્ટરની નિભાવણી અને તેને સંબંધિત બાબતો પૂરી પાડવાના હેતુથી ઘડવામાં આવ્યો હતો. આ એક્ટ કાઉન્સિલ પર સમગ્ર દેશમાં તબીબી શિક્ષણના સર્વોચ્ચ ધોરણો જાળવવાની જવાબદારી એનાયત કરે છે. તમામ ઉમેદવારો માટે સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ તમામ તબીબી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં એક સમાન પ્રવેશ પરીક્ષા યોજવા માટે, મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા હેઠળ રચાયેલી કાઉન્સિલે પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ એજ્યુકેશન રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ માં સુધારો કરીને સિંગલ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન એટલે કે NEET યોજવા માટે નોટિફિકેશન બહાર પાડ્યું હતું. વર્ષ ૨૦૧૩ માં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે આવા નોટિફિકેશનને રદ કરી દીધું હતું. ત્યારબાદ, કેન્દ્ર સરકાર અને મેડિકલ

કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ રિવ્યુ પીટિશન્સ દાખલ કરવામાં આવી હતી. નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે તારીખ ૧૧ મી એપ્રિલ, ૨૦૧૬ ના હુકમથી રિવ્યુ પીટિશન્સ મંજૂર કરી હતી અને તારીખ ૧૮ મી જુલાઈ, ૨૦૧૩ ના ચુકાદાને પરત ખેંચી લીધો (રિકોલ) હતો. ત્યારબાદ, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે સંકલ્પ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં તારીખ ૨૮ મી એપ્રિલ, ૨૦૧૬ અને ૯ મી મે, ૨૦૧૬ ના હુકમથી નિર્દેશ આપ્યો હતો કે NEET તાત્કાલિક અસરથી અમલમાં આવશે. ત્યારબાદ, એક્ટમાં કલમ ૧૦ડી ઉમેરીને મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, કલમ ૧૦ડી હેઠળની શરત (પ્રોવાઈઝો) મુજબ, કલમ ૧૦ડી ની જોગવાઈ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે સ્નાતક કક્ષા માટે લાગુ કરવામાં આવી ન હતી.

[૧૨] નેશનલ બોર્ડ ઓફ એક્ઝામિનેશન્સને શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭ માટે અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે NEET ટેસ્ટ યોજવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું છે. સુનાવણી દરમિયાન નેશનલ બોર્ડ ઓફ એક્ઝામિનેશન દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ઇન્ફોર્મેશન બુલેટિન રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. સદર ઇન્ફોર્મેશન બુલેટિનનું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે NEET – PG એ ઇન્ડિયન મેડિકલ કાઉન્સિલ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૧૦ મુજબ વિવિધ MD / MS અને PG ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોમાં સિંગલ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન તરીકે

નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી એલિજિબિલિટી કમ રેન્કિંગ એક્ઝામિનેશન છે. એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે ૨૦૧૭ ના પ્રવેશ સત્રથી અમલમાં આવે તે રીતે ઇન્ડિયન મેડિકલ કાઉન્સિલ એક્ટ, ૧૯૫૬ અનુસાર PG અભ્યાસક્રમો માટે સિંગલ વિન્ડો એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન છે અને MD / MS / PG ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે અન્ય કોઈ પ્રવેશ પરીક્ષા માન્ય નથી. સદર બુલેટિન મુજબ, ઉપલબ્ધ બેઠકોમાંથી ૫૦% બેઠકો ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા સીટ્સ છે અને બાકીની બેઠકો રાજ્ય સરકાર અથવા કોલેજો અથવા યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા સંસ્થાકીય કક્ષાએ (ઇન્સ્ટિટ્યૂટ લેવેલે) NEET – PG સ્કોરનો ઉપયોગ કરીને અને લાગુ પડતા રેગ્યુલેશન્સ અને/અથવા તેમના પાત્રતાના માપદંડો, અનામત નીતિ વગેરે મુજબ ભરવાની રહેશે. ઉપરોક્ત ઇન્ફોર્મેશન બુલેટિન પરથી, મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા ની જોગવાઈઓ અને સુધારેલા રેગ્યુલેશન્સ સ્પષ્ટ કરે છે કે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશના હેતુ માટે, એક જ ટેસ્ટ એટલે કે NEET – PG રહેશે અને પ્રવેશો સદર પરીક્ષામાં મેળવેલા સ્કોરના આધારે આપવાના રહેશે. એ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે ૫૦% બેઠકો ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટા સીટ્સ છે જેમાં દરેક ઉમેદવાર પ્રવેશ મેળવવાના હેતુથી સ્પર્ધા કરવા માટે હકદાર છે. બાકીની ૫૦% બેઠકો માટે, રાજ્ય સરકાર અને સરકારી એજન્સી માટે NEET પરીક્ષામાં વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલા સ્કોરને અનુસરીને આવી કોલેજો, યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ આપવાનું ખુલ્લું રાખવામાં આવ્યું છે.

[૧૩] એ બાબતે કોઈ વિવાદ નથી કે બેઠકોની શરૂઆત થતાં પહેલાં, ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સનો મુદ્દો નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ ઘણી વખત વિચારણા હેઠળ આવ્યો હતો. પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સનો મુદ્દો (૧૯૭૧) ૨ એસસીસી ૨૯૩ માં રિપોર્ટ થયેલ ડી. એન. ચંચલા અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ મૈસુર અને અન્ય ના કેસમાં વિચારણા હેઠળ આવ્યો હતો. સદર ચુકાદામાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે એ બાબતે વિચારણા કરી હતી કે શું યુનિવર્સિટી વાઈઝ બેઠકોની વહેંચણી એ ભેદભાવ સમાન છે કે કેમ અને શું આવો પ્રેફરન્સ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) ના અર્થમાં અનામત (રિઝર્વેશન) ગણાશે કે કેમ. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે સરકારના નિર્ણયને મંજૂર કર્યો હતો અને ઠરાવ્યું હતું કે સરકાર એવા સ્ત્રોતો નક્કી કરવા માટે હકદાર છે કે જેમાંથી પ્રવેશ માટેની પસંદગી કરવામાં આવશે. સદર ચુકાદામાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે આવા સ્ત્રોત નક્કી કરતી જોગવાઈ એ અનામત નથી. અનુસ્નાતક અથવા ટેકનિકલ તાલીમ માટે પોતાની જ સંસ્થાઓમાં એક યુનિવર્સિટી સાથે જોડાયેલા ઉમેદવારને પ્રાથમિકતા (પ્રેફરન્સ) આપવી એ અસામાન્ય નથી અને માત્ર તે જ કારણસર આવી સિસ્ટમને ભેદભાવપૂર્ણ ગણાવીને અમાન્ય કરી શકાય નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે આવી યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ જન્મ અથવા રહેઠાણ જેવી કોઈ મર્યાદિત અર્હતા અથવા એવી કોઈ અન્ય સમાન મર્યાદાઓ દ્વારા બાધિત ન હોય. એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં સુધી આવા દરેક સ્ત્રોતની અંદર કોઈ ભેદભાવ ન હોય ત્યાં સુધી, આવા

પ્રેફરન્સને ગેરકાયદેસર ગણાવી શકાય નહીં. આવા વર્ગીકરણને નિયમોના હેતુ સાથે વ્યાજબી સંબંધ (રીઝનેબલ નેક્સસ) છે, એટલે કે એવા ઉમેદવારોની જરૂરિયાતોને પૂરી કરવી જેઓ ટેકનિકલ અને તબીબી અભ્યાસમાં પોતાની તાલીમ આગળ વધારવા માટે સ્વાભાવિક રીતે પોતાની યુનિવર્સિટી તરફ જ જોશે. સદર ચુકાદાનો પેરાગ્રાફ નં.૨૨ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

“૨૨. ત્રણ યુનિવર્સિટીઓની સ્થાપના ત્રણ અલગ-અલગ સ્થળોએ સંભવતઃ તે વિસ્તારોની શૈક્ષણિક જરૂરિયાતોને પૂરી કરવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી. સ્વાભાવિક રીતે સમગ્ર રાજ્ય માટે એક યુનિવર્સિટી તે જરૂરિયાતોને સંતોષવા માટે પૂરતી કે વ્યવહારુ હોઈ શકે નહીં. સરકાર દ્વારા ચલાવવામાં આવતી મેડિકલ કોલેજોમાં તમામ ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપવો શક્ય ન હોવાથી, ઉમેદવારોની ચકાસણી (સ્ક્રીનિંગ) માટે કોઈ આધાર નક્કી કરવાનો હતો. એ બાબતે શંકાને કોઈ સ્થાન હોઈ શકે નહીં, અને હવે તે સુસ્થાપિત થઈ ચૂક્યું છે કે, સરકાર તેમજ તબીબી તાલીમ માટે આવા કેન્દ્રો સ્થાપનારી અન્ય ખાનગી એજન્સીઓ પાસે પ્રવેશ માટેના નિયમો ઘડવાનો અધિકાર છે જ્યાં સુધી તે નિયમો યુનિવર્સિટીના કાયદાઓ અને રેગ્યુલેશન્સ સાથે અસંગત ન હોય અને બંધારણીય અથવા અન્ય કોઈ ક્ષતિઓથી પીડાતા ન હોય. યુનિવર્સિટીઓની સ્થાપના જ્યાં તેઓ સ્થપાઈ છે તે વિવિધ વિસ્તારોની શૈક્ષણિક જરૂરિયાતોને સંતોષવા માટે કરવામાં આવી હોવાથી અને તે વિસ્તારોમાં મેડિકલ કોલેજો સ્થપાઈ હોવાથી, સુરક્ષિત રીતે એવું માની શકાય કે, તે યુનિવર્સિટીઓ સાથે જોડાયેલા ઉમેદવારોની તબીબી તાલીમની જરૂરિયાતોને સંતોષવા માટે પણ તે સ્થાપવામાં આવી હતી. અમારા મતે, આવી યુનિવર્સિટીઓ સાથે જોડાયેલા ઉમેદવારોની મેડિસિન જેવા વિશિષ્ટ વિષયોમાં તાલીમ મેળવવાની તેમની મહત્વાકાંક્ષાઓ તેમની પોતાની યુનિવર્સિટીઓ સાથે સંલગ્ન કોલેજો મારફતે સંતોષાય તે સુનિશ્ચિત કરવામાં કશું જ અણગમતું નથી. પસંદગી માટેના આવા આધારમાં જિલ્લા વાઈઝ કે યુનિટ વાઈઝ પસંદગી જેવું ગેરફાયદાકારક પાસું નથી કારણ કે રાજ્યના કોઈ પણ ભાગમાંથી કોઈપણ વિદ્યાર્થી તેના જન્મ કે રહેઠાણના સ્થળ ધ્યાને લીધા વિના આ ત્રણ યુનિવર્સિટીઓમાંથી કોઈપણમાં ક્વોલિફાઈંગ પરીક્ષા પાસ કરી શકે છે. વધુમાં, નિયમો સિલેક્શન કમિટીને

આમાંની કોઈપણ કોલેજમાં કુલ ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૨૦ ટકા સુધી બહારના ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપવાની વિવેકબુદ્ધિ આપે છે, એટલે કે, જેમણે માત્ર રાજ્યમાં જ નહીં પરંતુ ભારતમાં અન્યત્ર પણ આવેલી અન્ય કોઈપણ યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાયેલી સમકક્ષ પરીક્ષા પાસ કરી હોય. તેથી, એવું કહેવું અશક્ય છે કે તે નિયમોમાં અપનાવવામાં આવેલો પસંદગીનો આધાર નિયમોના હેતુને નિષ્ફળ બનાવશે જેમ કે રાજેન્દ્રનના કેસ, ૧૯૬૮ ૨ SCR ૭૮૬ = (AIR ૧૯૬૮ SC ૧૦૧૨) માં કહેવામાં આવ્યું હતું અથવા વધુ ગુણવત્તા ધરાવતા ઉમેદવારોના ભોગે ઓછા ગુણવત્તા ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ પ્રવેશ મેળવે તે શક્ય બનાવશે. ઓછા ગુણ ધરાવતો ઉમેદવાર અન્ય યુનિવર્સિટીના વધુ ગુણ ધરાવતા ઉમેદવારના ભોગે પ્રવેશ મેળવી શકે તે હકીકતનો અર્થ એવો નથી થતો કે ઓછા ગુણવત્તા ધરાવતા ઉમેદવારને વધુ ગુણવત્તા ધરાવતા ઉમેદવાર પર લાભ મળે છે. જેમ સર્વવિદિત છે તેમ, વિવિધ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા લેવાતી પરીક્ષાઓમાં અલગ-અલગ ધોરણો હોય છે. અનુસ્નાતક અથવા ટેકનિકલ તાલીમ માટે પોતાની જ સંસ્થાઓમાં એક યુનિવર્સિટી સાથે જોડાયેલા ઉમેદવારને પ્રાથમિકતા આપવી એ અસામાન્ય નથી. આવો પ્રેફરન્સ આપતા નિયમો વિવિધ યુનિવર્સિટીઓમાં જોવા મળે છે. માત્ર તે જ કારણસર આવી સિસ્ટમને ભેદભાવપૂર્ણ ગણાવીને અમાન્ય કરી શકાય નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે આવી યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાતી ક્વોલિફાઇંગ પરીક્ષા પાસ કરીને પ્રવેશ મેળવવો એ જન્મ કે રહેઠાણ જેવી કોઈ મર્યાદિત અર્હતા અથવા એવી કોઈ અન્ય સમાન મર્યાદાઓ દ્વારા બાધિત ન હોય. અમારા મતે, પસંદગીના વર્તમાન આધારને ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોમાં અમાન્ય ઠરાવવામાં આવ્યા હતા તેની સાથે સરખાવવો શક્ય નથી. વધુમાં, ગવર્નમેન્ટ કોલેજો ચલાવવાનો નાણાકીય બોજ ઉપાડતી સરકાર તેની પોતાની કોલેજોમાં પ્રવેશ માટેના માપદંડો નક્કી કરવા અને જે સ્ત્રોતોમાંથી પ્રવેશ આપવામાં આવશે તે નક્કી કરવા માટે હકદાર છે, શરત માત્ર એ છે કે, આવું વર્ગીકરણ મનસ્વી ન હોવું જોઈએ અને તેનો તાર્કિક આધાર તથા નિયમોના હેતુ સાથે વ્યાજબી સંબંધ હોવો જોઈએ. જ્યાં સુધી આવા દરેક સ્ત્રોતની અંદર કોઈ ભેદભાવ ન હોય ત્યાં સુધી, આવા સ્ત્રોતો નક્કી કરતા નિયમોની માન્યતાને સફળતાપૂર્વક પડકારી શકાય નહીં. (જુઓ ચિત્રા ઘોષ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા). અમારા મતે, નિયમો એક માન્ય વર્ગીકરણ નક્કી કરે છે. એક યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાયેલી ક્વોલિફાઇંગ પરીક્ષામાંથી ઉત્તીર્ણ થતા ઉમેદવારો અન્ય બે યુનિવર્સિટીઓમાંથી આવી પરીક્ષામાંથી ઉત્તીર્ણ થતા ઉમેદવારોથી

અલગ એક પોતે પોતાનો વર્ગ બનાવે છે. આવા વર્ગીકરણને નિયમોના હેતુ સાથે વ્યાજબી સંબંધ છે, એટલે કે, એવા ઉમેદવારોની જરૂરિયાતોને પૂરી કરવી જેઓ મેડિકલ અભ્યાસ જેવા ટેકનિકલ અભ્યાસમાં પોતાની તાલીમ આગળ વધારવા માટે સ્વાભાવિક રીતે પોતાની યુનિવર્સિટી તરફ જ જોશે. અમારા મતે, ક્ષેષપૂર્ણ ભેદભાવના આધારે કે અન્યથા અનુચ્છેદ ૧૪ ના ભંગ તરીકે નિયમો પર ન્યાયી રીતે હુમલો કરી શકાય નહીં.”

[૧૪] (૧૯૮૪) ૩ એસસીસી ૬૫૪ માં રિપોર્ટ થયેલ ડો. પ્રદીપ જૈન અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સને મંજૂરી આપી છે. સદર ચુકાદામાં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાયેલી ક્વોલિફિકેશન પરીક્ષામાંથી ઉત્તીર્ણ થતા ઉમેદવારો અન્ય યુનિવર્સિટીઓમાંથી આવી પરીક્ષામાંથી ઉત્તીર્ણ થતા ઉમેદવારોથી અલગ એક પોતે પોતાનો વર્ગ બનાવે છે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે આવા વર્ગીકરણને જે હેતુ પ્રાપ્ત કરવાનો છે તેની સાથે વ્યાજબી સંબંધ છે, એટલે કે, એવા ઉમેદવારોની જરૂરિયાતોને પૂરી કરવી જેઓ ટેકનિકલ અભ્યાસ, જેમ કે મેડિકલ અભ્યાસ વગેરેમાં પોતાની તાલીમ આગળ વધારવા માટે સ્વાભાવિક રીતે પોતાની યુનિવર્સિટી તરફ જ જોશે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે આવા નિયમો પર ક્ષેષપૂર્ણ ભેદભાવના આધારે કે અન્યથા ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ ના ભંગ તરીકે હુમલો કરી શકાય નહીં.

[૧૫] વધુમાં એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૦૬૬ માં રિપોર્ટ થયેલ ગુજરાત યુનિવર્સિટી વિ. રાજીવ ગોપીનાથ ભટ્ટ અને અન્ય ના કેસમાં, નામદાર સુપ્રીમ

કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે જો એવો નિયમ ઘડવામાં આવ્યો હોય કે તૈયાર કરવામાં આવેલી મેરિટ લિસ્ટમાંથી સુપર સ્પેશિયાલિટી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓને પ્રાથમિકતા આપવાની રહે છે, તો તેને આપોઆપ (પર સે) મનસ્વી કે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરતા ઠરાવી શકાય નહીં.

[૧૬] વધુમાં (૨૦૧૩) ૧૧ એસસીસી ૧૪૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સૌરભ ચૌધરી વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં, ફરીથી એ જ પ્રશ્ન નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા હેઠળ આવ્યો હતો કે શું ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ એ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરે છે કે કેમ. સદર ચુકાદામાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ ના ભંગની દલીલને નકારતી વખતે ડી.એન. ચંચલા (ઉપરોક્ત) અને ડો. પ્રદીપ જૈન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અપનાવવામાં આવેલા વલણને મંજૂર કર્યું હતું. સદર ચુકાદાના પેરાગ્રાફ નં.૭૦, ૭૧ અને ૭૨ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

“૭૦. તેથી, અમને આ કોર્ટ દ્વારા ડો. પ્રદીપ જૈન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નક્કી કરવામાં આવેલા રેશિયોમાંથી વિચલિત થવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી. અમારા તારણનું તાર્કિક પરિણામ એ છે કે ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ દ્વારા અનામતને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરતું નથી તેવું ઠરાવવું જ જોઈએ.

૭૧. જોકે, સમાનતા પરના કાયદાની માન્યતાને જાળવી રાખવાની કસોટી વ્યાજબીપણાની એરણ પર પરખાવી જોઈએ. ડો. પ્રદીપ જૈનના કેસ (ઉપરોક્ત) માં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ૫૦% સુધીનું અનામત વ્યાજબી ઠરાવવામાં આવ્યું હતું. જોકે ત્યારબાદ ડો.

દિનેશ કુમારના કેસ (ઉપરોક્ત) માં તે ઘટાડીને કુલ બેઠકોના ૨૫% કરવામાં આવ્યું હતું. અનામતની સદર ટકાવારી તત્કાલીન પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવી હતી. પરિસ્થિતિ હવે મોટા પ્રમાણમાં બદલાઈ ગઈ છે. વીસ વર્ષ વીતી ગયા છે. આ સમયગાળા દરમિયાન દેશે મોટી સંખ્યામાં અનુસ્નાતક તબીબો (પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ ડોક્ટર્સ) તૈયાર કર્યા છે. આપણું સંવિધાન સતત વિકસતું છે અને સમય વીતવાની સાથે, કાયદો બદલાવો જ જોઈએ. બંધારણીય કાયદાના સિતિજો વિસ્તરી રહ્યા છે.

૭૨. કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે ડો. દિનેશ કુમારના કેસ (ઉપરોક્ત) ના બદલે ડો. પ્રદીપ જૈનના કેસ (ઉપરોક્ત) માં ઘડવામાં આવેલી મૂળ યોજનાનું પુનરાવર્તન કરવું જોઈએ. તેથી, ઈન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ દ્વારા અનામત ૫૦% બેઠકો સુધી મર્યાદિત હોવી જોઈએ કારણ કે તે જાહેર હિતમાં છે.”

[૧૭] વધુમાં (૨૦૧૪) ૧૧ એસસીસી ૪૫૬ માં રિપોર્ટ થયેલ વિશાલ ગોયલ વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક ના કેસના ચુકાદામાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે ડો. પ્રદીપ જૈનના કેસમાં અપનાવવામાં આવેલા વલણને મંજૂર કર્યું હતું. સદર ચુકાદાનો પેરાગ્રાફ નં.૧૪ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

“૧૪. અમે હવે શ્રી મરિયારપુથમની એ દલીલ પર આવીએ છીએ કે ડો. પ્રદીપ જૈનના કેસ AIR ૧૯૮૪ SC ૧૪૨૦ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદાને અનુસરીને ડો. દિનેશ કુમાર અને અન્ય વિ. મોતીલાલ નેહરુ મેડિકલ કોલેજ, અલ્હાબાદ અને અન્ય AIR ૧૯૮૬ SC ૧૮૭૭ (ઉપરોક્ત) માં આ કોર્ટ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી યોજના ભારત સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા મ્યુનિસિપલ અથવા અન્ય સ્થાનિક સત્તાધિકારી દ્વારા ચલાવવામાં આવતી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ સુધી જ મર્યાદિત છે અને ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો કે સંસ્થાઓને લાગુ પડતી નથી. યોજનાનો પેરાગ્રાફ (૧) જેના પર શ્રી મરિયારપુથમે આધાર રાખ્યો હતો તે નીચે મુજબ અત્રે ઉદ્ઘૃત કરવામાં આવ્યો છે:

"(૧) પ્રથમેય રીતે, આ યોજનાને ભારત સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા મ્યુનિસિપલ અથવા અન્ય સ્થાનિક સત્તાધિકારી દ્વારા ચલાવવામાં આવતી મેડિકલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ સુધી જ મર્યાદિત રાખવાની રહે છે. તે ખાનગી મેડિકલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓને લાગુ પડી શકે નહીં જ્યાં સુધી તેઓ રાજ્યના સાધન કે એજન્સી ન હોય અથવા *MBBS/BDS* અભ્યાસક્રમ માટેની કુલ બેઠકોના ૧૫ ટકા અને અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ માટેની કુલ બેઠકોના ૨૫ ટકા ઓલ ઇન્ડિયા એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશનના આધારે પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ કરાવીને આ યોજનામાં જોડાવાનું પસંદ ન કરે. જે મેડિકલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓને અમે તારીખ ૨૨ મી જૂન, ૧૯૮૪ ના ચુકાદાના અમલમાંથી અગાઉથી જ બાકાત રાખેલી છે તે આ યોજનાના વ્યાપની બહાર જ રહેશે."

આમ, આ કોર્ટે યોજનાના ઉપરોક્ત પેરાગ્રાફ (૧) માં કહ્યું છે કે આ યોજના ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો કે સંસ્થાઓને લાગુ પડી શકે નહીં જ્યાં સુધી તેઓ રાજ્ય અથવા તેના સાધનો કે તેની એજન્સીઓ ન હોય. આનું કારણ એ છે કે રાજ્ય અથવા તેના સાધનો કે તેની એજન્સીઓ ન હોય તેવી ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો કે સંસ્થાઓ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળની સમાનતાની કલમોને આધીન ન હતી, પરંતુ જે ક્ષણે ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો કે સંસ્થાઓમાં કેટલીક બેઠકો સ્ટેટ ક્વોટામાં આવે છે, જે રાજ્ય અથવા તેના સાધન કે તેની એજન્સી દ્વારા ભરવાની હોય છે કે જેઓ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળની સમાનતાની કલમોને આધીન છે, ત્યારે ખાનગી કોલેજોમાં પણ અનુસ્નાતક તબીબી અને ડેન્ટલ અભ્યાસક્રમોમાં સ્ટેટ ક્વોટાને ફાળવવામાં આવેલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપતી વખતે આ કોર્ટ દ્વારા ડો. પ્રદીપ જૈનના કેસ (*AIR ૧૯૮૪ SC ૧૪૨૦*) (ઉપરોક્ત) માં નક્કી કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવું પડશે."

[૧૮] અત્રે ઉપર સંદર્ભિત ચુકાદાઓમાં ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સને મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં, વાદગ્રસ્ત નિયમોની બંધારણીય માન્યતા પર મુખ્યત્વે એવા આધારે હુમલો કરવામાં આવ્યો છે કે NEET દાખલ કર્યા પછી,

ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ આપવાનું ખુલ્લું નથી. અરજદાર વતી એવી દલીલ છે કે NEET દાખલ કરવાનો મુખ્ય હેતુ માત્ર ગુણવત્તાના આધારે જ અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમ માટેના ઉમેદવારોને પસંદ કરવાનો છે અને આ રીતે, જો ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે આવી કસોટી એટલે કે NEET યોજવાના મુખ્ય હેતુને જ નિષ્ફળ બનાવશે. ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ / યુનિવર્સિટીઓ એ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) ના અર્થમાં અનામત નથી. NEET દાખલ થયા પહેલાં, દરેક યુનિવર્સિટી અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુ માટે અલગ કસોટી યોજતી હતી. મેડિકલ કાઉન્સિલ એક્ટ, ૧૯૫૬ માં કલમ ૧૦ડી હેઠળની જોગવાઈ ઉમેરીને સુધારો કરવાને કારણે અને પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ એજ્યુકેશન રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૦ માં પરિણામી સુધારાને કારણે, અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ કેન્દ્રિય પરીક્ષા એટલે કે NEET ના આધારે પ્રવેશ મેળવવા માગતા ઉમેદવારોએ મેળવેલા સ્કોરના આધારે જ આપવામાં આવે છે. NEET દાખલ થયા પછી પણ, ૫૦% બેઠકો સુધીના પ્રવેશો ઓલ ઇન્ડિયા ક્વોટામાં જાય છે, જેમાં અરજદારો સહિતના ઉમેદવારો આવા ક્વોટામાં પ્રવેશ મેળવવા માટે સ્પર્ધા કરી શકે છે. માત્ર બાકીની બેઠકો જ સરકાર અથવા સરકારી એજન્સી, યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓ દ્વારા NEET – PG સ્કોરનો ઉપયોગ કરીને ભરવાની રહે છે. NEET દાખલ કરવાના પરિણામે માત્ર એટલી જ બંધનકર્તા જવાબદારી છે કે, એકવાર કેન્દ્રિય પ્રવેશ પરીક્ષા યોજાઈ જાય પછી, રાજ્ય, તેની એજન્સીઓ,

યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓ અનુસ્નાતક અને PG તથા ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના હેતુ માટે કોઈ અલગ કસોટી યોજી શકે નહીં. આવી બેઠકો રાજ્ય એજન્સીઓ, યુનિવર્સિટીઓ/સંસ્થાઓ દ્વારા NEET પરીક્ષામાં અરજદારોએ મેળવેલા સ્કોર મુજબ મેરિટ લિસ્ટ તૈયાર કરીને ભરવાની રહેશે. NEET ના સંચાલનના પરિણામે રાજ્ય અને તેના સાધનો પર મુકાયેલી આવી બંધનકર્તા જવાબદારીને યુનિવર્સિટીના પ્રવેશના નિયમોમાં નિર્ધારિત ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ પર કોઈ અસર પડશે નહીં.

[૧૯] નામોલેખ કરાયેલા નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાઓની શ્રેણીને ધ્યાનમાં લેતાં, નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે રહેઠાણ / ડોમિબાઈલના માપદંડના આધારે પ્રવેશોને નામંજૂર કર્યા છે, પરંતુ સાથે સાથે વિવિધ કારણો ટાંકીને ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સને મંજૂરી આપી છે. ક્વોટા / પ્રેફરન્સને મંજૂરી આપવા માટે જે કારણો ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા તે જ કારણો NEET દાખલ થયા પછી પણ ચાલુ રહેશે. બાબતોના તે દ્રષ્ટિકોણને ધ્યાનમાં લેતાં, અમને અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટની આ દલીલમાં કોઈ વજૂદ જણાતું નથી કે જો ઇન્સ્ટિટ્યુશનલ પ્રેફરન્સ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે NEET પરીક્ષા યોજવાના હેતુને નિષ્ફળ બનાવશે. જોકે એવો બચાવ લેવામાં આવ્યો છે કે બદલાયેલા સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, તેમાં પુનર્વિચારણાની જરૂર છે, પરંતુ આ વિષય પર નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના બંધનકર્તા ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે

આવી દલીલને નકારવા અને અગાઉ સંદર્ભિત ચુકાદાઓને અનુસરીને અરજીને ફગાવી દેવા માટે મજબૂર છીએ. સામાવાળા નં.૩ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા વાદગ્રસ્ત નિયમો મનસ્વી છે અને / અથવા ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ગેરંટી આપવામાં આવેલા અધિકારોનો ભંગ કરે છે જેથી સદર નિયમોને ગેરકાયદેસર જાહેર કરી શકાય તેવી અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટની દલીલમાં પણ અમને કોઈ વજૂદ જણાતું નથી. [૨૦] ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને આ અરજીમાં કોઈ વજૂદ જણાતું નથી. તદનુસાર, આ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(આર. સુભાષ રેડ્ડી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી)

(વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયમૂર્તી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.